

Specyfika wykładni konstytucji przez europejskie sądy konstytucyjne

Celem projektu jest zbadanie i opisanie specyfiki wykładni konstytucji dokonywanej przez sądy konstytucyjne Europy Zachodniej i Europy Środkowo-Wschodniej.

Główna hipoteza badawcza projektu głosi, że wykładnia konstytucji dokonywana przez sądy konstytucyjne sytuuje się pomiędzy wykładnią operatywną i doktrynalną, co determinuje jej specyficzny charakter. Sądy konstytucyjne rozwijają w swoim orzecznictwie własne, specyficzne metody wykładni konstytucji, które wykorzystują tradycyjne metody wykładni językowej i pozajęzykowej, przyznając pierwszeństwo tym ostatnim. Wykładnia konstytucji dokonywana przez sądy konstytucyjne ma w dużym stopniu charakter prawotwórczy, kształtując powszechny sposób rozumienia tego aktu prawnego i jego stosowania. Sądy konstytucyjne poprzez swoją wykładnię rozwijają konstytucję, uzupełniają ją, a nawet istotnie ją zmieniają i poprawiają. Bazują jednocześnie głównie na własnym autorytecie, rzadko odwołując się do orzecznictwa innych sądów krajowych, zagranicznych czy międzynarodowych, a także do poglądów doktryny. Jednoczenie same wyznaczają granice dla własnej wykładni konstytucji, przy czym są to granice bardziej elastyczne aniżeli granice wyznaczone innym organom dokonującym wykładni konstytucji, w tym zwłaszcza sądom powszechnym. Wykładnia konstytucji dokonywana przez sądy konstytucyjne ma również specyficzne skutki prawne oraz szczególną siłę oddziaływania na rzeczywistość normatywną i pozanormatywną.

Rekonstrukcja specyfiki wykładni konstytucji dokonywanej przez sądy konstytucyjne wymaga uwzględnienia specyfiki poszczególnych sądów konstytucyjnych, specyfiki konstytucji poszczególnych państw będącej przedmiotem wykładni oraz specyfiki tradycji konstytucyjnej i praktyki ustrojowej, które determinują sposób podejścia sądu konstytucyjnego danego państwa do wykładni konstytucji. Stąd też ważnym komponentem projektu badawczego są badania porównawcze, w których za punkt wyjścia przyjęto hipotezę badawczą, zgodnie z którą istnieją istotne odmienności w zakresie wykładni konstytucji dokonywanej przez sądy konstytucyjne Europy Zachodniej, które mają utrwaloną i długą tradycję wykładni konstytucji, a sądy konstytucyjne Europy Środkowo-Wschodniej, które powstały znacznie później, a przez to mają znacznie słabszą pozycję ustrojową i autorytet orzeczniczy.

Projekt będzie realizowany przez doktoranta wyłonionego w otwartym konkursie, który będzie prowadził badania teoretyczne i empiryczne w oparciu o orzecznictwo europejskich sądów konstytucyjnych oraz literaturę polską i zagraniczną. W projekcie uwzględniono współpracę międzynarodową z trzema zagranicznymi ośrodkami badawczymi, których naukowcy specjalizują się w badaniach nad wykładnią konstytucji i badaniach porównawczych. Przewidzino jednocześnie staż badawczy dla doktoranta w Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law w Heidelbergu.